

ADVOKATSKA KANCELARIJA BILJIĆ

Advokat Vojin Biljić
Specijalista evropskog prava

Kralja Milutina 12
11 000 Beograd

Tel: 011 3640 211
e-mail: biljic7@yahoo.com

USTAVNOM SUDU REPUBLIKE SRBIJE

SAŠA RADULOVIĆ iz Beograda, [REDAKCIJA], JMBG: [REDAKCIJA], preko punomoćnika Vojina Biljića, advokata iz Beograda, Kralja Milutina 12, izjavljuje

USTAVNU ŽALBU

- zbog povrede ljudskih prava i osnovnih sloboda,
- proklamovanih i garantovanih članom 23, 25, 32 i 36 Ustava Republike Srbije, u vezi sa članom 21 Ustava, kao i prava iz člana 10 i 17 Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda.
- izazvanih Rešenjem Višeg suda u Beogradu Kž2 263/17 od 29.03.2017.godine i Rešenjem I Osnovnog suda u Beogradu K. 2055/2016 od 27.02.2017. godine
- bez mogućnosti korišćenja delotvornog pravnog leka u skladu sa Ustavom i Zakonom
- sa zahtevom da se od odlučivanja u predmetu izuzmu sudije Ustavnog suda Vesna Ilić Prelić, Tatjana Babić, Tijana Šurlan, Milan Škulić, Tamaš Korhec, Dragana Kolarić, Snežana Marković, Jovan Ćirić i Miroslav Nikolić

I Razlozi za izuzeće sudija Ustavnog suda

Imajući u vidu činjenicu da je podnosilac ustavne žalbe narodni poslanik u sazivu koji je izabrao sudije Ustavnog suda čije se izuzeće zahteva, te imajući u vidu činjenicu da je lice protiv koga je vođen postupak u kome je došlo do povreda osnovnih ljudskih prava, Marko Atlagić, takode narodni poslanik u istom sazivu, a posebno imajući u vidu okolnosti u vreme izbora pomenutih sudija, smatramo da Ustavni sud u punom sastavu

koji uključuje i sudije čije se izuzeće zahteva ne ispunjava ni subjektivni ni objektivni kriterijum nezavisnosti i nepristrasnosti i to iz sledećih razloga:

1. Pomenute sudije Ustavnog suda su zavisne od stranaka i to konkretno od Marka Atlagića, narodnog poslanika stranke SNS, koji je glasao za njihov izbor, a protiv koga je podneta privatna krivična tužba u postupku koji je rezultirao osporenim aktima¹.
2. Saša Radulović, sa druge strane ne samo da nije glasao za izbor ovih sudija već je snažno kritikovao ne samo proces izbora već i same kandidate za sudije Ustavnog suda, smatrajući da ne ispunjavaju uslove za izbor, što svakako stvara legitimnu sumnju u postojanje nepristrasnosti, odnosno spoljni činilac koji strah od pristrasnosti čini opravdanim.²
3. Pojedine sudije Ustavnog suda su neposredno pre izbora bili nosioci političkih funkcija na listi iste stranke kojoj pripada i Marko Atlagić, pri čemu su jasni i nedvosmisleno iskazivali svoju političku pripadnost. U tom smislu, ukazujemo da je suprug sudije Dragane Kolarić visoki funkcioner SNS-a, dok je sudija Tijana Šurlan vršila funkciju odbornika liste SNS-a u Skupštini GO Vračar.³
4. Sve izabrane sudije čije se izuzeće zahteva su zavisne od političke volje SNS-a, i zbog toga ne mogu nepristrasno odlučivati o pitanjima koja se tiču diskriminacije po osnovu političke pripadnosti i različitim kriterijumima koje sudovi primenjuju na narodne poslanike u zavisnosti da li pripadaju SNS-u ili strankama opozicije.

Stoga, podnosioci smatraju da postoji osnov da se sve sudije koje su izabrane voljom Marka Atlagića, i protiv čijeg izbora se zalagao Saša Radulović, ne mogu ispuniti ni subjektivni ni objektivni kriterijum nepristrasnosti i nezavisnosti, zbog čega se moraju izuzeti iz odlučivanja u ovom predmetu.

II Činjenično stanje

Rešenjem I Osnovnog suda u Beogradu, odbijena je privatna krivična tužba privatnog tužioca Saše Radulovića protiv okrivljenog Marka Atlagića, zbog krivičnog dela uvreda iz člana 170 stav 2 KZ.

Razlog za odbijanje privatne krivične tužbe bila je činjenica da je Marko Atlagić narodni poslanik, i da je to okolnost koja trajno sprečava krivično gonjenje, s obzirom da u skladu sa članom 103 stav 1 Ustava poslanik ne može biti pozvan na krivičnu ili drugu odgovornost za izraženo mišljenje ili glasanje u vršenju poslaničke funkcije, te da Marko Atlagić uživa imunitet.

¹ U tom smislu presuda ECHR, Procola v. Luksemburg, od 28.09.1995, Series A, br.326, stavovi 40-45

² U tom smislu presuda ECHR, Coeme v. Belgija od 22.06.2000, br. 32492/96, stav 121

³ U tom smislu presuda EHR, Buscemi v. Italija, od 16.12.1999, br. 29569/95

Podnosilac ustavne žalbe je izjavio žalbu na pomenuto rešenje, iz razloga što se Marko Atlagić nije pozvao na imunitet, niti je predmet privatne krivične tužbe njegovo izraženo mišljenje ili način glasanja, već svesno i namerno kršenje prava drugih lica.

U žalbi je podnosilac ustavne žalbe ukazao i na povredu principa jednakosti pravnih sredstava, za slučaj da se Marko Atlagić pozvao na imunitet.

Viši sud u Beogradu je odbio žalbu podnosioca, sa obrazloženjem da narodni poslanik i ne mora da se pozove na imunitet kod krivičnog dela uvrede.

Time je suštinski Viši sud promovisao stav da narodni poslanik SME DA KRŠI OSNOVNA LJUDSKA PRAVA DRUGIH, DA SME DA PROPAGIRA GOVOR MRŽNJE, DA SME DA POZIVA NA DISKRIMINACIJU, PROGON, DA TEORIJSKI SME I DA PROPAGIRA FAŠIZAM, i da je pri tom samo dovoljno da to učini u Narodnoj skupštini pa da izbegne svaku vrstu odgovornosti, čak i u slučaju da tom prilikom povredi osnovna ljudska prava građana Srbije.

III Povrede osnovnih ljudskih prava

Članom 10 Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda, postavljene su granice slobode izražavanja. Ova sloboda je, kao i sva ostala ljudska prava (sa izuzetkom prava iz člana 2 i 3 Konvencije), relativne prirode i omeđena je granicama javnog poretka.

Ključno pitanje kojim se sudovi nisu bavili, i ključna činjenica koju nisu obrazložili je odnos ustavnih normi iz člana 21, 23, 25 i člana 103 Ustava u vezi sa slobodom izražavanja, kao i pitanje zloupotrebe prava iz člana 103 Ustava u vezi sa članom 17 Evropske konvencije.

Sloboda izražavanja narodnog poslanika nije neograničena, već je omeđena javnim poretkom. Taj javni poredak je promovisan u članovima 23 i 25 Ustava Republike Srbije, kao i članu 21 Ustava koji svim građanima, pa i podnosiocu ustavne žalbe garantuju pravo na psihički integritet, pravo na dostojanstvo i pravo na zabranu diskriminacije, koja je preduzeta po osnovu političke pripadnosti, ali i slobode izražavanja (misli se na slobodu izražavanja Saše Radulovića), koji ne bi smeo biti ponižavan i vređan samo zato što kritikuje vlast.

Po postupajućim sudovima, narodni poslanici i predsednik Vlade, imaju pravo da krše ljudska prava građana Srbije ako time izražavaju mišljenje. Na primer, ako je mišljenje poslanika vladajuće većine da treba pozvati na linč manjinske grupe (npr. Jevreja, Roma, lgbt populacije i sl.), on ima pravo da pozove svoje pristalice da vrše krivična dela prema ovim grupama, jer je to njegovo mišljenje. Ovakvo tumačenje člana 103 Ustava je ne samo besmisleno i pravno neutemeljeno i u suprotnosti sa članom 17 Evropske konvencije, već i opasno.

Upravo se u takvoj situaciji našao Saša Radulović, čiji su psihički integritet i dostojanstvo, kao osnovna ljudska prava bili povređeni radnjama Marka Atlagića. Saši Raduloviću je na raspolaganju stajao pravni lek, tužba zbog uvrede, i on je taj pravni lek iskoristio.

Postupajući sudovi su međutim našli da taj pravni lek nije dostupan ni u praksi a ni u pravu. Ovo je besmislen stav, nepoznat u bilo kom demokratskom poretku. Pri tome, postupajući sudovi su morali znati za stav iz presude **Casado Coca protiv Španije, 1994, tačka 46** gde je navedeno: *„Delujući u svojstvu službenika suda, oni imaju ekskluzivno pravo pojavljivanja pred sudom i uživaju imunitet od pravnih postupaka vezanih za njihovo usmeno izlaganje predmeta pred sudom, ali su dužni da se ponašaju diskretno, pošteno i dostojanstveno...“* Kad su u pitanju srpski sudovi, oni smatraju da ova dužnost narodnih poslanika ne postoji.

Sa druge strane, pitanje sadržine „slobodno izraženog mišljenja narodnog poslanika“, koje garantuje član 103 Ustava, treba posmatrati u vezi sa članom 17 Evropske konvencije, a po ovom pitanju postoji bogata praksa Evropskog suda. Primer za to je predmet **Pavel Ivanov protiv Rusije iz 2007. godine**, gde je navedeno: *„Sud nema sumnje u pogledu izrazito antisemitskog stava podnosioca predstavke, i slaže se sa stavom domaćih sudova da je podnosilac predstavke pokušavao da podstakne mržnju prema jevrejskom narodu. Takav opšti i žestok napad na jednu etničku grupu u suprotnosti je sa osnovnim vrednostima Konvencije, naročito sa tolerancijom, društvenim mirom i nediskriminacijom. Prema tome, Sud smatra da na osnovu člana 17 Evropske konvencije, podnosilac predstavke ne može uživati zaštitu koju pruža član 10 Konvencije.“* Pošto i član 103 Ustava, kao i član 10 Konvencije ne pruža mogućnost poslanicima da zloupotrebljavaju pravo slobodnog izražavanja mišljenja, nije jasno zbog čega su domaći sudovi slobodu izražavanja mišljenja tumačili suprotno praksi Evropskog suda za ljudska prava.

Konačno, ovakva mogućnost članova vladajuće većine da kršenjem osnovnih ljudskih prava opozicije u parlamentu guše svaku kritiku vlasti predstavlja i ograničenje slobode izražavanja opozicionih članova parlamenta. Primer za to je čuveni predmet **Castells protiv Španije iz 1992 godine**, gde je jasno navedeno sledeće: *„Premda je sloboda izražavanja važna svima, ona je naročito važna za predstavnika naroda. On predstavlja svoje biračko telo, skreće pažnju na ono što im je važno i brani njihove interese. Shodno tome, mešanje u slobodu izražavanja opozicionog člana parlamenta, kakav je podnosilac predstavke, zahteva detaljno preispitivanje pred sudom.“*

REZIME:

Dajući legitimitet kršenju osnovnih ljudskih prava podnosioca ustavne žalbe Saše Radulovića, samo zato što je to kršenje preduzeo narodni poslanik, postupajući sudovi su povredili prava podnosiocu iz člana 23 i 25 Ustava, a posredno i prava iz člana 10 Evropske konvencije s obzirom da su radnje poslanika Atlagića bile preduzete kao odmazda za slobodno izražavanje mišljenja od strane Saše Radulovića.

Zbog činjenice da je Saši Raduloviću uskraćeno pravo na pristup sudu radi zaštite ovih prava, povređeno mu je i pravo iz člana 32 Ustava i to kroz povredu prava na pristup sudu, prava na kontradiktoran postupak, te prava na obrazloženu sudsku odluku jer ista ne sadrži obrazloženje ključne činjenice - a to su granice slobode izražavanja mišljenja po članu 103 Ustava.

Zbog činjenice da su navodi žalbe Saše Radulovića ocenjeni kao osnovani u delu koji se odnosio na imunitet Marka Atlagića, a da nije došlo do ukidanja presude, pravni lek koji je Saši Raduloviću stajao na raspolaganju nije bio delotvoran ni u praksi ni u pravu, pa je povređen član 36 Ustava.

Zbog činjenice da su povrede ovih prava preduzete po osnovu ličnog svojstva Saše Radulovića, a to je pripadnost opozicionoj političkoj opciji, sve povrede ljudskih prava su izvršene uz diskriminaciju, pa je povređen i član 21 Ustava.

Zbog činjenice da su garancije prava Marka Atlagića tumačene suprotno članu 17 Evropske konvencije i da je dat legitimitet zloupotrebi prava iz člana 103 Ustava, došlo je do povrede člana 17 Evropske konvencije.

Stoga, predlažemo da Ustavni sud Republike Srbije **UTVRDI** povrede osnovnih ljudskih prava, **PONIŠTI** osporene akte - rešenje Višeg suda u Beogradu Kž2 263/17 od 29.03.2017. godine i rešenje I Osnovnog suda u Beogradu K. 2055/2016 od 27.02.2017. godine, i **UTVRDI** pravo na naknadu nematerijalne štete podnosiocu u visini od 200.000 dinara.

Ujedno, iako je svestan stava Ustavnog suda o troškovima izrade ustavne žalbe, podnosilac smatra da je potrebno da se taj stav preispita, zbog činjenice da većina odluka o odbačaju ustavnih žalbi iziskuje angažovanje punomoćnika iz reda advokata radi sastavljanja žabe, jer odluke o odbačaju počivaju na neadekvantnom obrazlaganju povreda od strane podnosilaca i na ustavno-pravno neprihvatljivim razlozima za podnošenje ustavnih žalbi. Kako je izrada ustavne žalbe po AT punih 90.000,00 dinara, to je odbijanje da se troškovi refundiraju strani koja uspe po ustavnoj žalbi ne samo nepravično već i predstavlja prekomeran teret koji pada na podnosioca. Ovo posebno iz razloga što se ustavna žalba ne sme i ne može poistovećivati sa predstavkom Evropskom sudu, ali i iz razloga što delotvornost same ustavne žalbe zavisi od dostupnosti tog pravnog leka građanima. Poređenja radi, punomoćnik podnosioca je čak koristio sredstva Kraljevine Holandije za izradu predstavki Evropskom sudu protiv Kraljevine Holandije. Iako je Srbija u gorem ekonomskom položaju, ipak smatram da troškovi ustavne žalbe moraju biti refundirani makar u okviru prava na naknadu štete, na način na koji to pravo garantuje sam Ustav. Konačno, nedosuđivanjem troškova se građani obeshrabruju da izjavljuju ustavne žalbe. Ako je to intencija, mogu da prihvatim

stav o nedosuđivanju troškova, ali smatram da u tom slučaju postoji ozbiljna diskriminacija građana po osnovu imovnog stanja-samo oni koji su dobrostojeći mogu imati pravnu pomoć pred Ustavnim sudom, a oni koji to nisu su uskraćeni za zaštitu svojih osnovnih ljudskih prava.

LISTA DOKUMENATA:

1. Privatna krivična tužba od 12.12.2016. godine
2. Podnesak privatnog tužioca kojim je uredio privatnu krivičnu tužbu od 23.12.2016. godine
3. Rešenje Prvog osnovnog suda u Beogradu K br. 2055/2016 od 27.02.2017. godine
4. Žalba privatnog tužioca od 06.03.2017. godine
5. Rešenje Višeg suda u Beogradu Kž2 263/17 od 29.03.2017. godine
6. Punomoćje za zastupanje

U Beogradu, 12.05.2017.godine

PUNOMOĆNIK

АДВОКАТ
Вилић Ј. Војин
БЕОГРАД